

Vekerdy Tamás (képünkön) pszichológus, író szombat délután a Mandulafa Waldorf Iskola meghívására a Bánki Donát úti Általános Iskolában tartott előadást „Mi kell a gyerekeknek óvodában, iskolában kamaszkorban?” címmel. Kétszáz szülő és pedagógus hallgatta a szakma nagy öregjét.

□

Már az óvodában sem csak az alapidokumentumban rögzített teendőket végzik a gyerekekkel, vagyis nem a szabad játék, és a mozgás öröme az elsődleges - úgymond „iskolára való” felkészítés folyik, sok helyen tesztlapokkal, mini matek órákkal nyüstölik az óvodásokat – mondta Vekerdy. A szülők valamilyen furcsa elképzeléstől vezérelve választanak óvodát, már nem elég az, hogy jó helyen és környezetben legyen az intézmény, szeretnék, hogy legyen nyelvtanítás, lehetőleg minél többféle, ha lehet a japán is legyen a repertoárban. Van olyan óvoda, ahol kriketteznek a csöppségek, de minimum elvárás a szülők részéről az uszoda is.

Pedig tudományos (köztük magyar) felmérések is bizonyítják, hogy valódi előnyökhöz nem jutnak vele a gyerekek, sőt. A mérések szerint azok a gyerekek, akik az édesanyjukkal voltak és nem írárták be őket óvodába, később jobban teljesítettek óvodát megjárt társaiknál. Kizárólag azokban a feladatokban voltak nehézségeik, amelyeket az óvodásokkal már begyakoroltattak, ha olyan feladattípust kellett megoldaniuk, melyekkel egyik

csoport sem találkozott, akkor azonos szinten teljesítettek, vagy az otthonról jöttek értek el jobb eredményeket. Azzal függ mindez össze, hogy a tudatos viselkedésért felelős agykérgi területet „stimulálja” az óvoda, elnyomva a szubkortikális részt, amely a gondolatok, az önkéntelen tanulás és a fantázia szabad szárnyalásáért felelős. A kötelező óvodáztatás ezért hibás elgondolás, mellesleg az emberi jogok chartájának is ellentmond, amely kimondja, hogy minden szülő elemi joga, hogy maga válassza ki a gyermekének legmegfelelőbb iskoláztatást. Tehát csak a tankötelezettséget állapítja meg, a kötelező intézményválasztást nem. Így akár otthon is beszerezheti a gyerek a megfelelő ismereteket az édesanyja mellett – bár ez most Magyarországon nem lehetséges...

Vekerdy Tamás előadás közben a Bánkiban

Erre tesz még rá egy lapáttal az iskola. Az óvodás belép egy olyan rendszerbe, ahol negyvenöt perces tanórák vannak – ami eleve nonszensz – tette hozzá a neves szakember, - hiszen a gyerek ebben az életkorban nem képes ennyi ideig egyhelyben ülni. Ennek egyszerű fiziológiai oka van, a testmérethez képest nagy fej és az abban található agy rengeteg oxigént igényel. A mellkas és a tüdő viszont kicsi, egy felnőtt oxigénfelvételének 25 százalékát „tudja” a gyerek tüdeje. Így lehet az, hogy néhány elsős óra közben feláll, és elindul az ablak felé, sóvárgóan kinéz, majd meg is kapja az ott tanító dörgedelmét: „Normális vagy Ferike? Iskolában nem indulunk el csak úgy óra közben!” Ferike persze normális, hiszen csak megpróbálja légszomját csökkenteni és az életkorának megfelelő el-kivágyódásnak és belső képalkotásnak átadni magát. A felkészült pedagógus ilyenkor felveteti a gyerekekkel a télikabátot és kimegy hógolyózni, nem foglalkozva azzal, hogy néhány zokni és sapka vizes lesz. Mert ez a normális és nem a tananyag további „mantrázása” ilyen állapotban. Mert fára kell mászni és a szőnyeget tengernek képzelve át kell azon kelni és mesék segítségével kell

a belső képalkotó képességüket fejleszteni. Nem akármilyen mesén, olyanon, amit fejből mondunk el, nem számít, hogy akkor találtuk ki, vagy ezerszer elmondtuk már. Akkor jó a mese, ha a gyerek kijavít minket, hiszen ő tudja, hogy a csizmás kandúron sárga csizma volt, kutatások igazolják, hogy a gyerekek ezt valóban látják is!

Ezzel szemben az iskola házi feladatokkal bombázza a sokszor hat tanórát letudó elsőst, utána napközibe küldi, ahol tovább folytatódik a tortúra, majd délután négy-öt órakor elviszi a szülő a csemetéjét. Ha ilyenkor a szülő rákérdez, hogy mi volt a suliban? - majdnem mindig az a válasz, hogy semmi. Nem azért mert hazudós a gyerek és nem azért, mert buta, hanem mert ilyenkor a szülő akarva-akaratlanul visszarángatja a gyereket az iskolába. Ez viszont nyolc óra (gondoljunk bele, milyen embertelen egy hatévesessel!!!) után érthető módon nem akaródzik szegénynek. Lecke helyett inkább a szabad játék a közös mesealkotás, a beszélgetés az, amire szüksége van, no meg a legfontosabbra, a szülő feltétlen és odaadó szeretetére és bizalmára. A szakirodalom „ősbizalomnak” hívja ezt. E nélkül a gyerek kiszolgáltatott, érzelmileg védtelen, labilis lesz. Vekerdy szerint nem kell mindenkinek kitűnő tanulónak lenni. Ha 23 évesen jön rá, hogy le kell érettségizni, akkor tegye akkor. Hiszen ekkor önszántából, saját akaratából teszi, ennél nagyobb mozgatórugó nem kell. A szakíró szerint méltánytalan Magyarországon, hogy nem automatikus a felvétel, ha valaki befejez egy iskolatípust, és tovább szeretne menni. Több európai országban ez evidens, nem kell felvételizni, felveszik a gyereket. Persze megbukni lehet. Példaként Churchillt hozta, aki kimondottan buta gyerek volt, azért katonai középiskolába adták, de ott is megbukott kétszer. A latintanára karolta fel, de még ő sem fűzött nagy reményeket hozzá. Mégis vitte valamire. Sok ilyen példát lehet felhozni, a lényeg az, hogy nem vagyunk egyformák, minden gyerek egyéniség egy sajátos „ujjlenyomat”. Nincs két egyforma lélek és személyiség. Ez így van jól, egyikük a matematikában ügyes, a másik jól szaval, a harmadik kiválóan labdázik. Sokan nem mutatnak különleges képességeket, mégis jól boldogulnak az életben, minden gyerek más és más utat jár be, fejlődésük nem egyenletes. Arra kell a pedagógusoknak törekedni, hogy ezt figyelembe vegyék és támogassák a gyerekeket az érdeklődésük kibontakoztatásában. A pszichológus elmondta, hogy járt olyan iskolában, ahol egy jelmondat volt kiírva: „Az iskola nem az életre készít fel, hanem maga az élet!” Valahol erre kellene törekedni,

valahogy úgy, mint a finn oktatásügyben, ahol két fő szempont hatja át az iskolákat, a szeretet és a bizalom. Ezért a finn oktatási reform első lépéseként a tanfelügyeleti rendszert eltörölték. Nem úgy, mint hazánkban, ahol több évtizedes szünet után ismét bevezették.

A serdülők Vekerdy szerint egy nagyon nehéz és sajátos átalakuláson mennek át, miközben hatalmas teljesítményeket várnak el tőlük az iskolában. Leginkább pedig arra lenne szükség, hogy egy táblával a nyakukba közlekedjenek, amelyen az áll: „Átalakítás miatt üzemen kívül!” A kamaszok szemtelenek, miközben igazságérzetük kihegyezett és azonnal lecsapni kész. Ismét a magyar oktatási rendszer hibája, hogy ebben a korban várnak el a gyerekektől nagy teljesítményt (felvételi, érettségi), amikor erre nehezen képes. Már Eötvös korában nyilvánvaló volt mindez, az akkori iskolarendszer például úgy igazodott mindehhez, hogy a serdülőkorban a követelményeket ehhez az „állapothoz” igazították. Az előadó példaként hozta fel az Alternatív Közgazdasági Gimnáziumot, ahol hat évig „békén hagyják” a diákot, majd az utolsó két évben felkészülnek az érettségire. Sokszor még ez az idő is sok, gondoljon csak mindenki a saját érettségi felkészülésére, néhol a három hónap is bőven elégnek bizonyult.

Összegezve a hallottakat, Vekerdy ismét (sokadszor) bebizonyította, hogy tudományos ismeretei, több évtizedes tapasztalata, a világ kutatói és azok az eredmények, amelyeket publikáltak őt igazolják. A kérdés csak az, hogy valóban alternatív iskolákban lehet és kell alkalmazni mindezt, vagy netán leszivárog végre a magyar közoktatásba is? Ugyanis nagy szükség lenne rá!